

OBČINSKA UPRAVA

GLASILO „KMETSKE ŽUPANSKE ZVEZE“.

IZDAJATELJ IN LASTNIK: „KMETSKA ŽUPANSKA ZVEZA“.

Izhaia dvakrat na mesec, ter stane celoletno 6 kron, polletno pa 3 krone.

Dopise je pošiljati uredništvu »Občinske Uprave« v Ljubljani. — Rokopisi se ne vračajo.

Odgovorni urednik:

Dr. Vladislav Pegan.

Posamezna številka 30 vinarjev.

Naročnino in oglase sprejema upravništvo »Občinske Uprave« v Ljubljani.

Cena oglasa je za dvostopno petitno vrsto 20 vinarjev, večkratno inseriranje po dogovoru.

K občinskemu volilnemu redu za deželo.

(Vse pravice pridržane, zlasti prepovedan ponatis.)

I.

„Zakonita oblika“ pooblastila.

Občinski volilni red za Kranjsko določa v § 8, da se mora izkazati pooblaščenec s pooblastilom, izgotovljenim v »zakoniti obliki«.

Volilni red sam nima nikakih določb o zakoniti obliki pooblastila.

Za zakonito obliko so v prvi vrsti merodajna splošna določila §§ 1005 — 1008 občnega državljanskega zakonika (Upr. sod. 15/10. 1908 št. 9733 B. 6197).

Po § 8 se ima pooblaščenec »izkazati« s pooblastilom. Vsled tega je treba pismenega in ne ustnega pooblastila (Upr. sod. 19/1 1882 št. 125 B. 1272, 3/2 1910 št. 1052 B. 7206 A), in je ustno pooblastilo tudi vpričo volilne komisije neveljavno (Upr. sod. 4/7. 1884 št. 1547 B. 2190).

Citirane določbe obč. drž. zak. zahtevajo, da se glasi pooblastilo izrecno na vrsto opravila. Glasiti se ima tedaj tudi volilno pooblastilo izrecno na izvrševanje volilne pravice (Upr. sod. 24/5 1884. št. 1104 B. 2142, 30/1. 1887 št. 1859 B. 3913, 10/9, 1906 št. 4924 B. 4582 A), in sicer na izvrševanje volilne pravice pri gotovi volitvi (Upr. sod. 15/10 1908 št. 9733 B. 6197 A) ali pri volitvi v gotovi občinski zastop (Upr. sod. 26/6. 1896 št. 3810 B. 9804).]

Pooblastilo mora biti tedaj posebno (specijalno) in ne splošno (generalno).

Splošna (generalna) pooblastila brez pripombe, da se pooblaščenec pooblašča tudi za izvrševanje volilne pravice pri gotovi občinski volitvi, ne zadostujejo za veljavno zastopanje volilca (Upr. sod. 15/12. 1909 št. 9929 B. 7078 A).

Podpisati ima pooblastilo volilec, kateri pooblašča, sam; prič v tem slučaju ni potreba (Upr. sod. 31/12. 1885 št. 3437 B. 2848).

Ako ne zna ali pa ni zmožen (n. pr. radi bolezni) sam pisati, se imate podpisati na pooblastilo dve priči — pooblaščenec sam je kot priča izključen (Upr. sod. 3/2. 1910 št. 1052 B. 7206 A).

Tudi glede lastnosti, katere morajo imeti na pooblastilu podpisane priče, in za obliko podpisov prič na pooblastilu je vporabljeni določbe merodajnih zakonov. Ako tedaj pooblastitelj ne zna ali pa ni zmožen pisati, imate kakor že omenjeno podpisati pooblastilo lastnoročno dve priči (§ 886 obč. drž. zak.), ako ročno znamenje pooblastitelja (navadno križec) ni že v smislu § 294 zak. z dne 1/8. 1875 drž. zak. št. 113 (civilni pravdni red) sodno ali notarijčno legalizovano. Jedna prič pripiše ime in priimek pooblastitelja poleg njegovega ročnega znamenja. Dve priči zadostujeta pa tudi tedaj, ako bi bilo več pisave nevesčih pooblastilcev.

Za veljavnost prič na pooblastilih se zahteva zmožnost priseganja, ni pa ravno potreba, da bi bile moškega spola (Krainz, System des oest. allg. Privatrechtes, I. zv., str. 312, izdaje 1905).

Nesposobne priče so tedaj v smislu merodajne zakonite določbe §-a 336 civ. pr. r. osebe, katere so bile obsojene radi krivega pričevanja ali krive prisega, dalje oni, kateri še niso dopolnili štirinajstega leta starosti in konečno osebe, katere nimajo radi manjkajoče zrelosti razuma ali slabotnosti razuma zadostnega pojma o bistvu in pomenu prisega.

V gotovih slučajih je pa pooblastilo sploh le v obliki notarskega akta veljavno.

To velja za slepce sploh, za gluhe, ki čitati in za neme, ki pisati ne znajo (§ 1 točka e zak. z dne 25./7. 1871, drž. zak. št. 76).

Priči morate biti seveda pri napravi ročnega znamenja (križca) navzoči, ker ste ravno priči tega dogodka. Ni pa potrebno, da bi bil navzoč tudi pooblaščenec sam, ker so namreč tudi takozvana »in bianco« — pooblastila t. j. taka, v kateri se ime pooblaščenca pozneje vpiše, veljavna (Upr. sod. 20./1 1899 št. 5048 B. 12997). Taka »in bianco« — pooblastila niso v zakonu niti prepovedana, niti sama na sebi nesposobna izraziti voljo volilnega upravičenca (Upr. sod. 20./6. 1899 št. 5048 B. 12997).

Podpisi na pooblastilih, izdanih v inozemstvu, morajo biti legalizovani.

Z dvornim dekretom z dne 13./1. 1809 št. 880 ter z dvornim dekretom z dne 8./2. 1812 št. 971 se je namreč odredilo, »da iz dežel in krajev, kjer je c. kr. zastopstvo ali konzulat, ne smejo oblastva nikakega pooblastila sprejeti, ako ni izdano ali vsaj legalizovano od dotičnega avstrijskega zastopstva ali konzulata«. To načelo je izrečeno tudi v § 8 ces. pat. z dne 9./8. 1854 (Upr. sod. 18./3. 1891 št. 838 B. 5838).

Nikjer v zakonu ni pa predpisano, da bi morala biti pooblastila, pisana le s črnilom. Veljavna so tedaj ravno tako tudi pooblastila, pisana z drugimi pisalnimi sredstvi n. pr. s svinčnikom itd. Zakon zahteva le lastnoročni podpis, odnosno z lastno roko pristavljeno ročno znamenje poleg lastnoročnih podpisov prič.

Takozvana substitucijska klavzula t. j. pripomba na pooblastilu, da se postavi pooblaščenec gotovo osebo za namestnika, je dopustna in pravoveljavna (Upr. sod. 11./12. 1891 št. 3977 B. 6306).

Glede časa izdaje pooblastila bodi omenjeno, da pooblastilo radi tega ni neveljavno, ako se je izdalo n. pr. še pred ugotovitvijo volilnih imenikov (Upr. sod. 28./5. 1901 št. 4212 B. 361 A).

Oblikovno pravilno pooblastilo izdano »za prihodnje občinske volitve« je veljavno, akoravno se volitve zvrše šele pozneje (Upr. sod. 4./12. 1900 št. 8443 B. 14897). V tem slučaju je bilo pooblastilo namreč izdano l. 1897, volitve so se vršile pa še le l. 1899).

Sploh datiranje sicer formalnega pooblastila po pooblaščenecu nima za posledico neveljavnost pooblastila (Upr. sod. 7./6. 1895 št. 2925 B. 8724).

V slučaju, da vsebuje pooblastilo tudi pravico do ugovorov, sme pooblaščenec v imenu volilca tudi vlagati ugovore (Upr. sod. 17./2. 1909 št. 1471, B. 6536).

Pooblastila za obč. volitve so po odredbi c. kr. finančnega ministrstva z dne 15./8. 1861 drž. zak. št. 83 koleka prosta.

Odprava okrajnih blagajn.

Naši čitatelji se bodo spominjali, kako smo v preteklem letu med vprašanji in odgovori (št.

10 na strani 13. »Občinske Uprave« št. 2 iz leta 1911) podali obširnejše pojasnilo o okrajnih blagajnah sploh — od njihovega, iz l. 1814 izvirajočega početka.

Z vprašanjem okrajnih blagajn se je bavil tudi odbor »Kmetijske županske zveze« že v preteklem letu in tako sprožil akcijo za odpravo okrajnih blagajn.

Sedaj pa je prišla zadeva v drug stadij, ker je vzel to vprašanje v roke deželni odbor, ki je v prvi vrsti v to poklican. — V ta namen se je odposlala sledeča:

Okrožnica

na vsa županstva.

Št. 5543.

Županstvu je znano, da obstoje še vedno takozvane okrajne blagajne za vsak davčni okraj posebej. Vsakoletni proračun teh blagajn ustanavljajo občinska predstojništva dotičnega okraja pri zborovanju, katero sklicuje okrajno glavarstvo. Vsak proračun pa je predložiti c. kr. deželni vladi v pregled in odobrenje. Na podlagi odobrenega proračuna se pobira posebna doklada na neposredne davke v pokritje odobrenih potrebščin.

Iz okrajnih blagajn se pokrivajo sedaj še:

- 1.) plače za okrajne babice,
- 2.) plače za okrajne sluge,
- 3.) stroški za ljudsko štetje,
- 4.) stroški za rekrutiranje,
- 5.) stroški za vzdrževanje okrajnih cest in
- 6.) razne druge potrebščine, ki zadevajo celi

davčni okraj.

Okrajne blagajne so bile uvedene pred pričetkom ustavne dobe, torej še predno se je zjamčila deželi in občinam samouprava. Dandanes okrajne blagajne nimajo več postavne podlage, ker imamo že samoupravne zastope, ki so prav za prav poklicani v okviru postavnih določil po lastnem preudarku sklepati o potrebščinah, za katere skrbe sedaj še okrajne blagajne. Taki samoupravni zastopi so: okrajni cestni odbori, zdravstvena okrožja in občine.

Če bi okrajnih blagajn več ne bilo, bi morali ti zastopi skrbeti za pokritje potrebščin, ki se sedaj sprejemajo v proračun okrajnih blagajn, seve le v toliko, v kolikor jih veže postavna dolžnost. Že sedaj se to deloma vrši pri cestnih okrajih, ker okrajni cestni odbori ustanove cestno potrebščino in sklepajo v nje pokritje doklado. Odveč je torej, da se tako ustanovljena potrebščina za okrajne ceste potem sprejme še v proračun okrajne blagajne.

Kar se tiče zlasti okrajnih babic, je postavno že skrbjeno, da morajo dotične stroške prevzeti zdravstvena okrožja (§ 9 zakona z dne 27. okt. 1900, dež. zak. št. 27).

Okrajne sluge bi občine lahko nastavljale po medsebojnem sporazumu na podlagi § 87 občin-

skega reda. Če bi imele vsled tega občine kot take nekoliko več stroškov, bi davkoplačevalci vendar ne bili v višji meri obremenjeni, ker bi potem odpadla doklada za okrajno blagajno.

Ker okrajnim blagajnam manjka postavne podlage in tudi ni več prave potrebe za nje, bi se lahko opustile. Predno pa deželni odbor zaradi cpustitve okrajnih blagajn potrebno ukrene, mu je na tem, da zve, kako sodijo županstva o tem vprašanju.

Županstvo se torej pozivlje, da do konca meseca aprila t. l. deželnemu odboru poroča, če je po njegovem mnenju kak pomislek zoper opustitev okrajnih blagajn, oziroma če se s svojega stališča strinja s tem, da se okrajne blagajne koncem l. 1912 odpravijo.

Od deželnega odbora kranjskega
v Ljubljani, dne 8. marca 1912.

Za deželnega glavarja:

Lampe.

* * *

Ker smo že opetovano dobili razne dopise, iz katerih vseh je jasno razvidna želja po odpravi okrajnih blagajn, ni dvoma, da bo sedaj konec tej zastareli instituciji in pa raznim samovoljnostim, izmed katerih je naveden slučaj tudi v 4. številki letošnje »Občinske Uprave« med vprašanji in odgovori pod št. 35.

Okrožnica

vsem mlekarskim zadrugam na Kranjskem.

Št. 1076.

Deželni odbor uvideva, da je še več mlekarskih zadrug v deželi, ki niso članice »Mlekarske zveze« v Ljubljani, ali da ne kupčujejo potom te zveze.

Za uspešni razvoj in trajni obstoj kranjske mlekarske združne organizacije pa smatra deželni odbor kot neobhodno potrebno, da se združijo vse kranjske mlekarske zadruge v skupni strokovno kupčijski centrali, kakoršna je danes »Mlekarska zveza« v Ljubljani.

Da po svojih močeh to pospeši, je deželni odbor sklenil podpirati le one mlekarske zadruge, ki so članice »Mlekarske zveze« v Ljubljani in tudi poslujejo potom te zveze.

Mlekarskim zadrugam deželni odbor obenem priporoča, da se v smislu teh načel ravnajo. Da pa mu bo mogoče pripomoči k temu, da se ustvarijo čimboljše razmere med »Mlekarsko zvezo« in njenimi članicami, se mlekarske zadruge pozivljejo, da se deželnemu odboru izjavijo, zakaj še niso članice zveze oziroma ne kupčujejo potom zveze.

Konečno pa deželni odbor opozarja mlekarske zadruge tudi na principijelni sklep deželnega

zbor kranjskega, glasom katerega velja kot od deželne uprave odobrena združna organizacija v deželi le »Zadružna zveza v Ljubljani«, v kateri naj se po možnosti združijo vse v deželi Kranjski poslujoče pridobitne in gospodarske zadruge. Predpogoj za deželno podporo je tedaj tudi članstvo pri »Zadružni zvezi« v Ljubljani.

Od deželnega odbora kranjskega
v Ljubljani, dne 16. marca 1912.

Pobiranje naklad na žganje.

Okrožnica

vsem županstvom na Kranjskem.

Deželni zbor je storil v seji dne 22. februarja t. l. tale sklep:

Deželnemu odboru se naroča, da priporoča v posebni okrožnici vsem občinam na Kranjskem, da občinski odbori pri razpravah o sklepanju lastnih proračunov uvedejo davek na žgane pijače.

Deželni odbor je sicer že v svojih okrožnicah z dne 14. septembra 1904, št. 5114, 28. novembra 1905 št. 11320, 19. oktobra 1907 št. 12470, 9. novembra 1908 št. 13950 in z dne 18. oktobra 1910 št. 14423 opozoril županstva na važnost naklade na žgane opojne pijače za občinsko gospodarstvo in jih je obenem poučil, kako naj postopajo pri uvedbi take davščine.

Vkljub temu je še mnogo občin na Kranjskem, ki nimajo uvedene te naklade, pač pa čisto zelo visoke naklade na direktne davke. Zato priporoča deželni odbor vnovič županstvom, delovati na to, da sklepajo občinski odbori pri ustanovitvi občinskih proračunov za prihodnja leta tudi naklado na žgane opojne pijače in v primeri z dohodkom, ki se sme od nje pričakovati, znižajo doklado na direktne davke. Naklada na žganje sme znašati največ 40 h od vsake hektoliterke stopinje alkoholovine navadnega žganja in 20 h od litra poslanenega žganja (likerjev) in se lahko sklene za 10 let naprej, kar se zelo priporoča, ker v tem slučaju ni treba vsako leto posebej prositi, da deželni odbor dotični sklep odobri.

Po onih občinah, kjer ima dežela v zakupu pobiranje državne užitnine od mesa, vina, vinskega in sadnega mošta, lahko pobira tudi občinsko naklado na žganje deželni dacar, če se občina zato obrne do nadzorništva deželnih naklad v Ljubljani in se obenem zaveže plačati poleg stroškov za orodje in tiskovine tudi 10 odstotkov nabrane naklade kot prispevek za režijo.

Od deželnega odbora kranjskega
v Ljubljani, dne 18. marca 1912.

Za deželnega glavarja:

Lampe.

Pripetilo se bode, da bodo mnogi občinski odbori nasprotovali predlogu župana za uvedenje te doklade in sklenili, da se zavrne, ali pa tudi narobe.

Zato opozarjamo naša županstva, da ima v tem slučaju v s a k d o (vsak občan) — t u d i ž u p a n ali pa vsak odbornik — pravico, pritožiti se na deželni odbor proti sklepu občinskega odbora. — Pritožba naj se vloži v postavnem roku pri županstvu, ki jo mora brez odloga predložiti deželnemu odboru.

Uvesti naklado na žganje je na vsak način potrebno ondi, kjer so občani obremenjeni z visoko doklado na direktne (zemljiške, obrtne, pridobninske) davke, in ondi kjer bi se morale te doklade občutno zvišati. — V takem slučaju je d o l ž n o s t vsakogar gledati na to, da se uvede ta — najbolj opravičena naklada.

Predstoječa okrožnica in naš dostavek naj bodeta predmet razgovoru pri vseh društvenih sestankih in predavanjih, tako da bode vsak občan na Kranjskem (velja tudi za sosedne slovenske kronovine!) poučen zlasti o pravici in načinu pritožb.

V v s a k i občini naj se uvede n a k l a d a n a ž g a n j e!

Mlekarski tečaj za ženske.

Št. 5279.

Deželni odbor kranjski priredi na Vrhniki mlekarski tečaj za ž e n s k e, ki bo trajal od 15. aprila do 15. julija 1912.

Namen tega tečaja je ženske učiti molže in krmljenja živine kakor tudi vežbati jih v ravnanju z mlekom, preiskovanju mleka, dalje izdelovanju masla in mehkega sira ter pomivanju posode in snaženju mlekarn.

V tečaj se sprejme 12 učenk, ki jim preskrbi deželni odbor prosto stanovanje na Vrhniki in plača polovico stroškov za hrano, ki jo bo dajala Gospodinjska šola na Vrhniki za 1 K na dan.

Prošnje za sprejem v tečaj je vlagati najkasneje do 10. aprila 1912 na deželni odbor kranjski v Ljubljani.

Od deželnega odbora kranjskega
v Ljubljani, dne 16. marca 1912.

Za deželnega glavarja:

Lampe.

Odškodnina občinam za opravljanje raznih poslov izročnega (prenešene- nega) delokroga.

Kakor smo že svoječasno poročali, je sklenil deželni zbor v svoji XIII. seji dne 12. oktobra 1909 naslednjo resolucijo:

»Osrednji vladi se naroča, da izdela v najkrajšem času načrt zakona ter ga predloži državnemu zboru, v katerem se naj določi in vstanovi primerna odškodnina občinam za opravljanje raznih poslov izročnega delokroga, ki ga jim nalaga § 29 obč. reda v korist države.«

Ta sklep je poslal deželni odbor c. kr. deželni vladi, da ga predloži predsedstvu ministerskega sveta na Dunaju.

Ker se slišijo enake zahteve tudi iz drugih dežel in kronovin (na Koroškem izvira tozadevna akcija od poslanca Grafenauerja) — vlada pa ima — kakor se vidi gluha ušesa, kajti do danes še ni bilo čuti, da bi bila glede zahtevane odškodnine kaj ukrenila, je deželni zbor kranjski v svojem zadnjem zasedanju v XI. seji dne 22. februarja 1912 zopet sklenil enako resolucijo, kot je preje navedena.

V tej resoluciji se osrednja vlada vnovič pozivlje, da izdela načrt zakona glede odškodnine občinam v gori navedenem smislu.

Ker so dela, ki jih izvršuje državna uprava za občine, uprav minimalna, bi bilo gotovo pravično, da država vsaj deloma odškoduje občine za res ogromna dela, ki jih morajo izvrševati za vse panoge državne uprave.

Važno za izseljence!

V zadnjem času se zopet pojavljajo izseljenci, ki gredo kar trumoma v Ameriko in sicer največ v Clevelandske tovarne. Ne zmenijo se veliko za svarilo, da so letos volitve in da se je bati velikih stavk, brez katerih ne mine zlasti v Ameriki skoro nobena volitev, posebno pa kadar so glavne volitve kakor letos. Ob času volitev so največkrat zaprte malone vse tovarne in rudokopi. Na tisoče in tisoče ljudi je brez dela. Kdor si je popreje kaj prihranil, mu čas volitve osuši trdo in krvavo zasluženi denar tako, da zavlada velika beda, ki uniči na tisoče družin.

Svarimo Vas, ne hodite v svet, kjer Vam je prikrit začetek in konec! Ostanite raje doma, posebno Vi možje in mladeniči. Saj se Vam sedaj odpira najlepša prilika, da lahko zaslužite lep denar nadomači grudi in se Vam ne bo treba boriti v tujini za vsakdanji kruh.

Dne 23. marca t. l. se je pričelo z delom belokranjske železnice, ki bo trajalo dobri dve leti. Potrebovalo se bode na tisoče ljudi, ki bodo imeli lep zaslužek, seveda po zmožnostih. — Kdor želi v tem oziru kaka pojasnila, naj se obrne na družbo sv. Rafaela v Ljubljani, Dunajska cesta št. 32.

Vprašanja in odgovori.

37. Vprašanja od raznih strani. (P. P.)

Večkrat se zgodi, da nastane vprašanje pri plačilu pogrebnih stroškov, kdo naj plača cerkvene troške za one umrle osebe, katerim plača pogreb dotična občina, pri kateri so se nahajali v ubožni oskrbi, po določbah §§ 3 in 5. ubožne postave z dne 28. avgusta 1883 dež. zak. št. 17.

Dotični pogrebni troški, glede katerih navadno nastane vprašanje o dolžnosti plačila, so takozvana »štolnina«, to je pristojbina, do katere ima zakonito pravico duhovščina pri izvrševanju cerkvenih opravil.

Na vprašanja: Ali se mora plačati štolnina tudi pri ubožnih — priobčujemo sledečo na županstvo v R. naslovljeno odločbo c. kr. okrajnega glavarstva v L. v nekem konkretnem slučaju, ki naj služi v ravnanje v takih slučajih in kot

pojasnilo na razna vprašanja.

Glasi se:

»Povodom smrti v tamošnjo občino pristojne občinske uboge M. P., ki je umrla v V. O., so narasli pogrebni troški v znesku 34 K 38 vin., med katere so tudi vštetni troški za zvonjenje pri podružnici v V. O. po 2 K 40 vin. in stroški za duhovnika v znesku 4 K 10 v.

O prošnji županstva v R., da se razsodi, je-li občina R. dolžna, da poravna tudi troške za zvonjenje v znesku 2 K 40 vin. razvoja c. kr. okrajno glavarstvo v smislu § 23. zakona z dne 7. maja 1874 drž. zak. št. 50, da občina R. ni dolžna plačati stroškov za zvonjenje v znesku 2 R 40 vin. in za duhovnika v znesku 4 K 10 vin.

Zoper ta odlok prost je županstvu v R. in v P. priziv na c. kr. deželno vladu v Ljubljani; tak priziv pa bi se imel pri tem uradu vložiti v 14 dneh računši od dneva, ki sledi dnevu vročitve tega odloka.

Razlogi:

Po § 23. odstavek 3 gori navedenega zakona so osebe, katerim pristoji pravica ubogih, proste plačevanja štolnih pristojbin.

Med te pristojbine spada zvonjenje in cerkveno opravilo duhovnika pri pogrebu, ter se ne more plačevanje takih pristojbin, ako so narasle za reveža, zahtevati ne od sorodnikov reveža, še manj od njegove domovinske občine. Tudi ako umre revež v župnem okraju, ki je izven občine, kjer ima domovinsko pravico, se ne sme zahtevati od domovinske občine umrlega reveža povrnitev teh pristojbin. V tem primeru je umrla občinska uboga M. P. v revščini v župnem okraju zunaj njene domovinske občine R., torej občina R. ni dolžna povrniti za svojo imenovano domačinko naraslih štolnih pristojbin. —

(Navedena postava urejuje zunanje pravne razmere katoliške cerkve in se nahaja v XVI. kosu državnega zakonika iz l. 1874.)

38. Županstvo S.

Vprašanje (n. a. d. o.):

Glede načina pobiranja samostojnih občinskih naklad na žganje se naproša za navodila in pojasnila, kako bi bilo to najboljše urediti.

Kako se da pogoditi s strankami?

Odgovor:

(V ravnanje pri vseh občinah, ki pobirajo naklado v lastni, režiji naj služi sledeče uradno pojasnilo.)

V smislu § 1. ukaza c. kr. deželne vlade za Kranjsko z dne 31. decembra 1904 št. 24743 (dež. zak. št. 1 iz l. 1905) je vsaki občini, kateri je dovoljeno pobirati naklado na porabo piva in žganih opojnih tekočin, dano na prosto voljo, da jo pobira 1.) v lastni režiji, 2.) po

vkupni (solidarni) pogoditvi z večjim številom nakladi zavezanih strank ali 3.) po oddaji v zakup na javni dražbi.

V nobenem navedenih primerov ni izključena pogoditev s posameznimi strankami.

Ob vkupni pogoditvi ali ob zakupu preidejo pravice, ki pristojne občini, na zastopstvo strank pogodnin, oziroma na zakupnika toliko časa, dokler traja skupna pogoditev ali zakup.

Pri vpoštevanju gornjega in načina, kakor je županstvo stranske pogodilo, se mora vsekako smatrati, da občina pobira naklado v lastni režiji. In če ena ali druga nakladi zavezana stranka noče plačati od županstva določenega zneska, bi jo bilo vzeti pod kontrolo. V ta namen pa ni potrebno najeti ravno darja, ker samo dve stranki lahko nadzoruje tudi župan ali kdo drugi od občinskega odbora.

Pri prejemu strank pod kontrolo bi bilo v prvi vrsti gledati, da se zanesljivo ugotovijo množine žganih opojnih pijač in od njih zapadla občinska nakada. In sicer se to izvrši na način, da se množina navadnega žganja v litrih pomnoži s stopinjami alkohola po stodelnem alkoholometru, tako dobljeno skupno število literških stopinj pa s postavko naklade. Končni rezultat računa je potem znesek zapadle občinske naklade.

Pri poslanem žganju je postopanje še enostavnejše. Občinska naklada se prosto zaračuna po 10 h od vsakega litra žganja.

V ostalem bi se dotični nadzorovalni organ in stranka morala ravnati po v početku tega spisa navedenemu ukazu.

Ako županstvo želi točnejših pojasnil glede kontrole, naj določi, da se za nadzorovanje določena oseba zglašuje pri bližnjem boletnem uradu, kjer mu bo tamkajšnji vodja ustno razložil vse tozadevno postopanje.

Morebitne potrebne tiskovine, eventualno tudi alkoholometer lahko doloži nadzorništvo deželne naklade proti povrnitvi stroškov.

Ako bi kljub navedenemu županstvu nikakor ne kazalo stranki vzeti pod kontrolo, potem ostane še edino sredstvo, da se od njih določeni pavšalni znesek za občinsko naklado na žganje v smislu § 84. občinskega reda za vojvodino Kranjsko izterja eksekutivnim potom.

39. Županstvo v T.

Vprašanje (d. o.):

Kako se voli občinsko starešinstvo in ali so za to predpisane kake tiskovine?

Odgovor (ur.):

Za volitev župana in občinskega starešinstva niso predpisane nikake posebne tiskovine.

V § 38. obč. volilnega reda mišljene glasovnice so lahko iz navadnega belega ali pa barvnega papirja, le da je zajamčena tajnost volitev s tem, da se oddajo zganene glasovnice.

Izid volitve starešinstva se skupno z razmerjem glasov zabeleži v navadnem zapisniku.

40. Obč. volitvam Sv. Jošt nad Vrhniko.

Vprašanje:

Ali so veljavne glasovnice, če so na njih imena kandidatov tiskana? V tej občini je pri volitvah občinskega odbora razveljavila volilna komisija vse tiskane glasovnice. Ali je imela pravico zato?

Navzoči c. kr. okrajni komisar je izjavil, da smatra tiskane glasovnice kot veljavne.

Odgovor:

Ni dvoma, da volilna komisija ni imela pravice razveljaviti glasovnice s tiskanimi imeni kandidatov.

Sicer pravi § 24. občinskega volilnega reda v prvem odstavku, naj volilec za piše osebe, toda da se

to ne sme vzeti dobesedno oziroma doslovno, sledi že iz tega, da pravi ravno ta § v drugem odstavku, naj se dotične osebe o z n a m e n j u j e j o, torej n i t r e b a, da bi se zapisale. Še jasnejše pa je nemško besedilo navedenega §, ki rabi dosledno izraz »sind zu b e z e i c h n e n e«, — torej l e o z n a č i t i!

Komisija je postopala popolnoma nepravilno s tem, da je razveljavila tiskane glasovnice in čisto gotovo je, da bo na podlagi pritožbe deželna vlada priznala tem glasovnicam veljavnost, razveljavila pa sklep volilne komisije.

41. Gospod J. M. v St.

Vprašanje:

Prezidal bi rad svoje gospodarsko poslopje. Sem pa v taki stiski, da na svojem svetu nikakor ne morem zidati, sosed pa, ki ima za mojim poslopjem mnogo zemljišča, mi ga po nobeni ceni ne proda; plačal bi mu ga rad po visoki ceni. — Ali bi ga mogel prisiliti po kaki postavi, da mi mora prodati svet?

Odgovor:

Ne; — v to, da bi Vam moral prodati svet, ga po nobenem zakonu ne morete prisiliti. — Razlastitev je mogoča le v javne namene, n. pr. za javne ceste, nikakor pa ne za zasebne. Ni druge poti, kakor da se domenita s sosedom sama glede odkupa sveta. Nobeno oblastvo pa ga ne more prisiliti, da bi Vam moral prodati svet.

Pač pa Vas opozarjamo na določbe četrtega odstavka § 10. stavbnega reda, po katerih ima župan pravico dovoliti, da pri stavbnih popravilih iz javnih ozirov (na primer: če bi se imela stavba sama podreti — sme v slučaju potrebe dotični posestnik poslužiti se tudi sosedovega zemljišča, ako mu ne zadošča lasten prostor, to pa seveda le v toliko, da mu je omogočen pristop, ne da bi s tem mogel zahtevati pravico do sveta.

42. Županstvo Moravče.

Vprašanje:

V trgu je bil pred kakimi 10—13 leti vaški bazar, katerega pa je vaško oskrbnništvo zasulo in na njem sezidalo gasilni dom z vodnjakom v gasilne namene. Čez ostali zasuti prostor si je prilastil pešpot nek posestnik, ki je na nasprotni strani sezidal novo hišo.

Kaj naj stori županstvo, da ta posestnik ne dobi lastninske pravice do te poti? Ali mu jo lahko prepove županstvo? V občinskih sejnih zapisnikih ni razvidno, da bi mu bila občina kedaj to pot dovolila. Svet za bazar je kupilo že pred več nego 50 leti vaško oskrbnništvo, in je menda sedaj ta svet občinska last.

Odgovor:

Kakor je razvidno iz Vašega vprašanja, obstoji dotična pot, katero rabi sosednji posestnik še le toliko časa, odkar je bil bazar zasut, torej 10 do 13 let.

Dalje je gotovo, da je dotični prostor če ne občinska, pa vsaj vaška lastnina.

Služnostne pravice do vporabe dotične poti si sosed seveda še ni mogel pridobiti, ker rabi pot le navedeno dobo let, — za priposestevanje pa je treba v tem slučaju 40letne dobe. Pot se mu torej lahko zabrani s tem, da se po možnosti zapre ali pregradi, in se napravi napisne deske z napisom »prepovedana pot«.

Vprašanje nastane, kdo naj jo zapre.

Županstvo sme to storiti v vsakem slučaju, ako je to potrebno iz javnih ozirov.

Po našem mnenju so javni oziri dani že s tem, da mora biti do gasilne shrambe pristop v vsakem slučaju mogoč in neoviran.

43. Županstvo Moravče.

Vprašanje:

Pred neko tukajšno gostilno se vstavljajo vozniki v svrhu, da nakrmijo konje, a to deloma na okrajni cesti.

Cestni odbor se je proti temu že pritožil na deželni odbor, ki je odredil, naj županstvo tam skrbi za red po cestno-policijskem redu in sicer, da se ne moti javni promet. Vprašamo vljudno: Kako naj županstvo nadalje postopa v tej zadevi, ker je jako težko dokazati, kako, kdaj in v koliko da se moti javni promet?

Odgovor:

Na to vprašanje je tudi nam nemogoče z gotovostjo odgovoriti. Gre se tu za prestopke cestno-policijskega reda v raznih slučajih in na razne načine.

Zato bo županstvo v vsakem posameznem slučaju samo na licu mesta najlože presodilo, kdaj in v koliko se moti javni promet. — Vsled tega pa je potrebno, da izda primerne odredbe in jih razglasi, potem pa nadzoruje in se od slučaja do slučaja prepriča, se-li tudi izvršujejo ali ne. To dolžnost ima župan kot načelnik krajevne policije ali pa namesto njega za to določeni organ posebno z ozirom na javno varnost.

Po § 13 cestno-policijskega reda (razglašena c. kr. deželnega predsednika na Kranjskem z dne 23. oktobra 1903 dež. zak. št. 11) ne sme biti promet po cesti oviran ne po dnevi ne po noči.

Po § 27. cestno-policijskega reda pa je tudi dolžnost organov cestne uprave in pa orožništva, da nadzorujejo izvrševanje tozadevnih predpisov, torej tudi za to, da se ne moti javni promet.

Vselej pa naj županstvo primerno odredi, če se gre za to, da bi utegnila vsled oviranja prometa nastati kaka nevarnost za poškodbo ali življenje ljudi.

44. Županstvo Moravče.

Vprašanje:

V trgu Moravče je občinski svet, zaznamovan v mapi pod parc. št. 948. Ta svet je služil dosedaj javnemu prometu, in sicer je bil prost tudi tujim voznikom s težko obloženimi vozovi. Dosedaj — t. j. do leta 1911. je to cesto (prav za prav trg) vzdrževal in posipal poseben odbor, tako imenovano vaško oskrbnništvo; leta 1911. pa je moralo županstvo posuti dotično cesto na svoje stroške, ker se vaški odbor ni zato nič zmenil, češ da nima sredstev. Županstvo je imelo velike troške.

Po drugi strani cerkve ravno tako po trgu je dobra okrajna cesta, po kateri pa tuji vozniki nočejo voziti. — Ali bi se smelo preje imenovani prostor (cesto) zapreti saj tujim voznikom s težko obloženimi vozovi, ker ravno ti dotični trg najbolj poškodujejo? Dalje: Ali bi se jih moglo prisiliti, da bi vozili po okrajni cesti?

Kdo je dolžan vzdrževati cesto po občinskem svetu?

Ali bi se jo smelo vzdrževati iz okr. cestnega zaklada, če se je ne sme prepovedati tujim voznikom?

Odgovor:

Naše mnenje je, da se gre v tem slučaju za občinsko pot, ki je sploh namenjena za javni promet, katero pa je iz kakršnega si že bodi vzroka oskrboval le gospodarski odsek, to se pravi določeni odborniki enega dela občine, kateremu je bilo odkazano vzdrževanje dotične ceste.

Ker ni dvoma, da je cesta občinska, je tudi stvar občinskega odbora sklepati o načinu vzdrževanja; ravno tako se sme po § 21. doslej še veljavne cestne postave z dne 28. julija 1889. dež. zak. št. 17 zahtevati od dotičnih, ki cesto izredno rabijo, izredne doneske za posebno porabo te ceste.

Zapreti cesto se bode pač težko dalo, če ne govore za to tehtni javni oziri, pač pa lahko prisilite dotične tuje voznike, ki jo v višji meri rabijo in kvarijo, da tudi v višji meri prispevajo za vzdrževanje po določbah preje omenjenega §.

Vendar pa po našem mnenju ni ovire, da bi se ta občinska cesta odtegnila prometu s težko obloženimi vozovi, ker se nahaja prav ondi okrajna cesta.

Treba je to odrediti, razglasiti in še posebej označiti s svarilnimi napisi.

Promet z vozovi bi se dal morda preprečiti s tem, da bi se pri vstopu in izhodu zabili v zemljo koli. — Kako bi se pa v slučaju kake pritožbe ta rešila, o tem Vam seveda ne moremo ničesar povedati.

45. Županstvo v M.

Vprašanje:

Županstvo ima v preskrbi nekega revnega otroka, katerega zadeva je precej nejasna. Otrok je vpisan kot zakonski sin očeta, ki je imel precejšno posestvo. Oče je že umrl — par mesecev potem, ko se je otrok rodil. Vendar pa je že preje, ko še za tega otroka ni vedel, izročil svoje posestvo svojemu starejšemu sinu.

Oče je bil v drugič poročen in iz tega zakona je bil ta otrok. Svoji ženi, katera še živi, je izgovoril pri hiši vso dosmrtno preskrbo. Ona pa — lahkomišelnica — je izgovorjeno preskrbo pri hiši prodala za par sto kron in denar zapravila. Sedaj nima prav nič premoženja, otrok pa tudi od hiše nobenega deleža. — Stvar je bila že pri sodišču, ker je varuh otrokov, katerega ima ta v oskrbi v lastni režiji, vprašal pri sodišču, kdo naj bode plačnik za otroka.

Sodnik je poklical k poravnavi župana in sedanjega posestnika očetove domačije (otrokovega polbrata). Mnenje sodišča je, da mora sedaj občina rediti tega otroka.

Ker do tožbe še ni prišlo, vpraša županstvo: kako naj postopa v tej stvari? Ali naj sprejme otroka, ali naj se brani?

In glede matere: Ali sme ona svojo preskrbo kar tja v en dan prodati in potem priti občini v breme?

Odgovor:

Ne bode preostajalo drugega, nego da prevzame za enkrat otroka občina v svojo oskrbo, če ga mati nikakor ne more sama preživljati, kajti v prvi vrsti zadena ta dolžnost — mater.

Dolžnost otrokovega varuha bo pri sodišču storiti vse potrebne korake, da izposluje otroku iz očetovega premoženja pripadajoči mu delež. Če bi bilo pa sodno postopanje za otroka brezuspešno, potem bo pač morala za otroka kot ubožca skrbeti občina tudi še za naprej.

Kar se matere tiče, se ne da nič storiti. — Če ni bila pod skrbstvom, je smela svobodno razpolagati s svojim premoženjem, torej si tudi dati izplačati enkratno odpravnino za stalno izgovorjeno preskrbo. Vendar pa opozarjamo, da se to brez notarskega pisma ni moglo zgoditi, ker je morala biti izgovorjena dosmrtna preskrba na vsak način vknjižena na dotičnem posestvu.

Izknjižiti pa se je mogla ta služnost le na podlagi notarskega pisma.

Poizvedite, kaj se je sklenilo med posestnikom in vdovo njegovega očeta in če se ni v pogodbi omenjalo tudi otroka.

V kake pravde se spuščati pa občini nikakor ne kaže, ker bi utegnile stati več, nego vsa otrokova preskrba. —

Gospodarske vesti.

Deželni zbor kranjski je prošli mesec končal svoje zasedanje in je bil odgoden. Poročilo (kratek pregled) o delovanju priobčimo v prihodnji številki.

Nov cestni zakon je dobil Najvišje potrjenje. Naš list prinese o novem zakonu v kratkem obširnejše poročilo.

Književnost.

Ne v Ameriko. Zadnje čase se slovenski politiki, duhovščina, učiteljstvo, oblasti in sploh vsi, ki jim je na srečo blagor našega naroda, čezdalje bolj zavzemajo proti izseljevanju ljudstva v Ameriko. In res, nobena še tako krvava vojna in nobena kuga nam ne bi mogla toliko ljudi pobrati kakor izseljevalna strast. Po Notranjskem in Dolenjskem so cele vasi brez moških, delavcev manjka, le žene in starčki se trudijo za obdelavanjem zemlje. Amerika nam jemlje najboljše moči. In kar se iz Amerike vrne, je večidel slabo. Ker je izseljevanje v največjo gospodarsko in moralno škodo našega ljudstva, ker leži vsled tega toliko naše zemlje neobdelane, ker se vsled tega naša dežela ne more tako gospodarsko povzdigniti, kakor bi se spričo svoje zelo ugodne lege mogla, zato je boj zoper izseljevanje sveta dolžnost vsakega resničnega narodno mislečega Slovenca.

Boj proti tej strasti je različen, vsekakor pa zavzema v tem oziru odlično mesto leposlovje. Knjige, ki našemu ljudstvu, zlasti pa naši mladini predočujejo nevarnosti Amerike, vzbujajo v njej ljubezen do domače grude in jo odvrtačajo od želje pohiteti čez ocean bogatit tujce, take knjige so zlata vredne in morejo izvrševati veliko vzgojno nalogo v prid našega ljudstva.

Zato je z velikim zadoščenjem pozdravljati, da je »Katoliška Bukvarna« v Ljubljani kot 16. zvezek »Ljudske knjižnice« oziroma kot VI. zvezek Jakob Aleševčevih spisov izdala pravkar njegovo povest: »Ne v Ameriko!« (Cena vezana 2.40 K, broširana 1.50 K). Alešovec opisuje v tej povesti usodo več slovenskih kmetov, ki so se podali v Ameriko. Eni se trudijo na naselbinah, druge goljufajo brezvestni agenti, drugi zopet delajo za žive in mrtve v rudokopih in petrolejskih jamah in so pravi sužnji, ostali se na drug način izgube. Alešovec pripoveduje vse to na oni mični, domači in živahni način, ki je njemu lasten. Ni nobenega dvoma, da bo naše ljudstvo to povest povsod bralo z največjim zanimanjem in da se bo zlasti naši mladini vtisnil globoko v srce nauk, ki veje iz te lepe povesti: Ostani doma, doma se pošteno preživi; ljubi domačo zemljo in jo pridno obdeluj v svoj blagor in v blagor svojih potomcev, da bo naš narod kedaj močan in ne bo s svojimi žulji redil drugih in ustvarjal bogastvo Amerikancem in Nemcem namesto sebi!

Zato 6. zvezek Aleševčevih povesti najtopleje priporočamo.

Novi cestni zakon. V zalogi »Katoliške Bukvarne« v Ljubljani je izšel v posebni izdaji in dvojezičnem (nemškem in slovenskem) besedilu novj cestni zakon z dne 21. februarja 1912 za vojvodino Kranjsko.

S tem zakonom se bodo bistveno predrugačile gradnje in vzdrževanje neeraričnih (deželnih, okrajnih in občinskih) cest in poti. O tem zakonu bomo v »Občinski Upravi« v eni izmed prihodnjih številik priobčili posebno razpravo.

Priporočamo pa županstvom, cestnim odborom itd., da si takoj nabavijo novi cestni zakon in ga naroče naravnost v »Katoliški Bukvarni« v Ljubljani. Cena 1 K 20 h.

Cerkvena glasba.

P. Angelik Hribar: postni in velikonočni napravi za mešani zbor so izšli v zalogi »Katoliške Bukvarne« v drugem natisu. Te pesmi našega priljubljenega skladatelja so bile že pred več leti popolnoma razprodane. Na vsestranske želje jih je »Katoliška Bukvarna« zopet izdala, kar je gotovo ustrezno vsem našim cerkvenim zborom, ki bodo brezdvomno v obilem številu segli po njih, jih marljivo gojili in proizvajali v postnem in ve, likonočnem času. Partitura stane 2 K, posamezni glasovi po 50 vin.

Raznoterosti.

V deželni dobrodelni zavodih v Ljubljani je bilo v letu 1911. oskrbovanih 11.322 bolnikov in sicer jih je bilo sprejetih v deželno bolnico 10.354. Od teh jih je bilo sprejetih na medicinski oddelek 2804, na kirurški oddelek I. 1912, na kirurški oddelek II. 1958, na okulistični oddelek 1557, na dermatologični oddelek 1147, na infektivski oddelek 105, na opazovalni oddelek 177, na ginekološki oddelek 712, v deželno porodnišnico 560. V deželni porodnišnici je bilo 230 zakonskih in 207 nezakonskih mater, rojenih je bilo 437 otrok, od teh 232 moških in 205 ženskih otrok, ter 39 mrtvorojenih. V otroški bolnici je bilo na deželni račun oskrbovanih 53 otrok, v blaznici na Studencu 886 oseb, v deželni blaznici v hiralnici 28, v hiralnici sv. Jožefa na deželni račun 41. Umrle je v deželni bolnici 549, od teh 327

moških in 222 žensk, v deželni blaznici-hiralnici 8, v hiralnici sv. Jožefa pa 36.

Koliko prebivalstva imajo posamezne države. Po ljudskem štetju iz let 1910 in 1911 imajo posamezne države naslednja števila prebivalcev: Italija 34.686.653, Srbija 2.922.058, Mehika 15.063.207, Švedska 5.521.943, Rusija 160.095.200 (111.650.500 v evropski Rusiji, 11.671.800 Poljsko kraljestvo, 3.015.700 Finska, 11.392.400 Kavkazija, 7.878.500 Sibirija in 9.631.300 Osrednja Azija), Nemčija 64.896.881, Švica 3.736.685, Španska 19.503.668, Bolgarija 4.329.108, Norveška 2.392.698, naša monarhija 51.314.271 (Avstrija 28.657.898, Ogrska s Hrvaško 20.850.700, Bosna in Hercegovina 1 mil. 895.673.)

Vozni listki na državnih železnicah — so javni dokumenti. Tako je potrdil kasacijski dvor neko obsodbo prvega sodišča zaradi zločina goljufije, ker sta dva potnika ponaredila javne vozne liste. Kasacijsko sodišče je izreklo, da so vozni listi na državnih železnicah javni dokumenti, katerih ponarejanje se mora smatrati ne glede na denarno vrednost kot zločin goljufije.

Listnica uredništva in upravištva.

Občinski urad Vučjaves: Naročnina za leti 1911 in 1912 še ni plačana.

Županstvo v Št. J. — Vzorec za občinske račune smo morali odložiti z ozirom na to, da bo deželni odbor v kratkem sestavil načrte za razne nove oziroma izpopolnjene občinske tiskovine. Po potrebi bomo potem nekatere vzorce priobčili tudi v „Občinski Upravi“

„Hranilnica kmečkih občin v Ljubljani“

v hiši Zadružne zveze, Dunajska cesta 32

(nasproti „Bavarskemu dvoru“ v bližini mitnice).

Hranilne
vloge obre-
stuje po

4¹/₄ 0/0

brez
odbitka.

Vložne knjižice drugih denarnih zavodov sprejema kot gotov denar. — Posojila na zemljišča daje po 4³/₄% in 5%. — Daje posojila na amortizacijo na vsak poljuben načrt, dalje na menice in vrednostne papirje.

Uradne ure vsak delavnik od 8.—12. dopoldne.

Za varnost vloženega denarja jamči 21 kmečkih občin z vsem premoženjem in davčno močjo. Vsaka špekulacija z vloženim denarjem je po pravilih odobrenih od c. kr. deželne vlade izključena, zato je denar v hranilnici popolnoma varno naložen in se ni bati nobene izgube.

Hranilne
vloge obre-
stuje po

4¹/₄ 0/0

brez
odbitka